

Asia: VN/25975/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Edistääkö hallituksen esitysluonnos nykyistä paremmin potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista?**

Kyllä. Tehtävät keskittyvät hyvinvointialueen toiminnaksi. Potilas- ja sosiaalivastaavien työnkuva selkeytyy ja siihen on mahdollista keskittyä. Lisäksi tehtävän riippumattomuus palvelutuotannosta varmistaa sen, että asiakkaan oikeudet ja oikeusturva on keskiössä.

- 2. Onko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa pääasiassa hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän järjestämänä? (2 ja 3 §)**

Kyllä. Tässäkin toiminnassa on eduksi, että se järjestetään suuremmissa kokonaisuuksissa.

- 3. Onko potilasasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa erikseen**

- a. valtion mielisairaaloissa**
- b. Puolustusvoimien terveydenhuollossa**
- c. Vankiterveydenhuollossa**
- d. Työterveyslaitoksessa? (4 §)**

- 4. Ovatko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riittävyttä ja vastuuhenkilön nimeämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia? (2 § 4 momentti, 4 § 4 momentti)**

Kyllä. Hyvinvointialueen on arvioitava tarvittava potilas- ja sosiaalivastaavien määrä aikaisemman tarpeen perusteella. Lain valmistelussa tehdyt arviot ovat hyvänä apuna arvioitaessa erityisesti potilasasiavastaavien tarvittavaa määrää.

Vastuuhenkilön nimeäminen on toiminnan kannalta hyvä asia. Asukkaiden oikeusturvan kannalta on olennaista, että potilas- ja sosiaaliasiavastaavien neuvonta ja ohjaustyö tehdään yhteisten menettelytapojen mukaisesti. Asukkaan tulee saada yhtä hyvää palvelua, riippumatta siitä kuka palvelun antaa. Vastuuhenkilön ohjaus ja koordinoitavuus on tässä yhteydessä olennaista.

Hyvinvointialueen tiedotusvelvollisuus toiminnasta on myös asukkaan etu. Asukkaan tulee tietää, mistä neuvontaa ja ohjausta on saatavilla.

5. Turvaako esitys riittävästi potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuuden ja puolueettomuuden? (2 § 3 momentti, 4 § 3 momentti, 5 §)

3 momentin mukaan todetaan, että toiminta on järjestettävä erillään järjestämisestä ja tuottamisesta. Keskeistä on, että asiavastaavatoiminta on hallinnollisesti eriytetty palvelutuotannosta. Ehdotetulla kirjauksella - erillään järjestämisen ja tuottamisen tehtävistä - on vaikea sijoittaa asiavastaavatoimintaa ylipäätään hyvinvointialueen rakenteeseen.

Pirkanmaan hyvinvointialueella esimerkiksi on kolmitoiminen rakenne: strategisen ohjauksen ja järjestämisen kokonaisuus, tukipalvelujen kokonaisuus ja palvelutuotannon kokonaisuus. Potilas- ja sosiaalivastaavien toiminta on sijoitettu tukipalvelujen kokonaisuuteen. Katsomme, että tämä on riittävästi erotettu palvelutuotannosta.

6. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön kelpoisuutta koskeva säännös tarkoituksenmukainen? (6 §)

Kyllä. Säännös yhdenmukaistaa potilas- ja sosiaaliasiavastaavien kelpoisuusehdot.

7. Onko esityksessä huomioitu asianmukaisesti asiakkaiden kielelliset oikeudet? (7 §)

Kyllä

8. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävät määritelty tarkoituksenmukaisesti? (8 §)

Kyllä. Tehtävien määrittely on tarpeellista, jotta asukas saa tarpeen mukaista neuvontaa ja mahdollista apua. Lisäksi säädös rajaa selvästi asiavastaavien tehtävät olennaisiin ja tarpeellisiin tehtäviin.

Tiedottamisvelvoite on myös paikallaan. Tällöin asukas saa oikeata tietoa lain mukaisista oikeuksistaan, mutta myös velvollisuuksistaan.

Myös esitöiden kirjaus siitä, että asiavastaavien ei tule ottaa kantaa tai ratkaista sitä, onko asiakkaan saaman kohtelu tai hoito ollut lainmukaista, on paikallaan. Tämä edistää asiavastaavien puolueettomuutta palvelutuotannosta.

9. Ovatko rekisterinpitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset asianmukaiset ja tarkoituksenmukaiset? (9 – 12 §)

Kyllä

10. Ovatko potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava –nimikkeet sopivat potilasasiamiesten ja sosiaaliasiamiesten uusiksi nimikkeiksi?

-

11. Vapaamuotoiset huomiot

Laki on hyvin valmisteltu ja tarpeellinen. Se selventää potilas- ja sosiaalivastaavien toiminnan riippumattomuutta, tehtäviä sekä edistää toiminnan yhdenmukaistamista. Tehtävien siirtyminen hyvinvointialueelle selventää erityisesti potilasasiavastaavien tehtävänkuvaa, työn muuttuessa kokopäivätoimiseksi.

Lindberg Katri
Pirkanmaan hyvinvointialue - Pirkanmaan hyvinvointialue